

**BRUSSELSE  
HOOFDSTEDELIJKE RAAD**

---

GEWONE ZITTING 1996-1997

25 JULI 1997

---

**ONTWERP VAN ORDONNANTIE**

**houdende instemming met  
het Aanvullend Protocol  
bij het Europees Sociaal Handvest  
ter invoering van een systeem  
voor collectieve klachten, opgemaakt  
te Straatsburg op 9 november 1995.**

---

**Memorie van toelichting**

**Inleiding**

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa heeft het bijgaand Aanvullend Protocol ter invoering van een systeem voor collectieve klachten op 22 juni 1995 aangenomen en heeft besloten het op 9 november 1995 open te stellen voor ondertekening door de Staten die Overeenkomstsluitende Partijen bij het Europees Sociaal Handvest zijn.

Voor België werd het bewuste Protocol op 14 mei 1996 door de Ambassadeur bij de Raad van Europa, de heer Th. Lansloot, te Straatsburg ondertekend.

Dit protocol stelt een procedure voor collectieve klachten in, die het voor nationale en internationale organisaties van de sociale partners alsmede voor andere niet-gouvernementele organisaties met bijzondere bekwaamheid inzake de in het Handvest geregelde aangelegenheden mogelijk maakt bij de Raad van Europa een klacht (van collectief belang) in te dienen in verband met de niet-naleving door een Staat van een bepaling van het Handvest die hij heeft bekrachtigd.

**CONSEIL DE LA REGION  
DE BRUXELLES-CAPITALE**

---

SESSION ORDINAIRE 1996-1997

25 JUILLET 1997

---

**PROJET D'ORDONNANCE**

**portant assentiment au  
Protocole additionnel  
à la Charte sociale européenne  
prévoyant un système  
de réclamations collectives,  
fait à Strasbourg le 9 novembre 1995.**

---

**Exposé des motifs**

**Introduction**

Le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe a adopté le 22 juin 1995 le Protocole additionnel ci-joint prévoyant un système de réclamations collectives et a décidé de l'ouvrir à la signature des Etats qui sont Parties contractantes dans la Charte sociale européenne, le 9 novembre 1995.

Pour la Belgique, le Protocole dont question a été signé à Strasbourg le 14 mai 1996 par Monsieur Th. Lansloot, Ambassadeur auprès du Conseil de l'Europe.

Ce protocole instaure une procédure de réclamations collectives autorisant des organisations nationales et internationales des partenaires sociaux ainsi que d'autres organisations non-gouvernementales particulièrement qualifiées dans les matières de la Charte, à introduire au Conseil de l'Europe une réclamation (d'intérêt collectif) concernant la non-observation par un Etat d'une disposition de la Charte qu'il a ratifiée.

Het Protocol is een van de resultaten van de «relance» van het Europees Sociaal Handvest (1990-1994). Die politieke oefening had tot doel het Sociaal Handvest een nieuwe impuls te geven door enerzijds de normatieve bepalingen ervan te actualiseren en aan te vullen en anderzijds het controlesysteem ervan gedeeltelijk te reorganiseren. De normatieve voorstellen komen voor in het Herzien Europees Sociaal Handvest, dat, ondertekend op 3 mei 1996 te Straatsburg, eerlang an de Brusselse Hoofdstedelijke Raad zal worden voorgelegd.

De reorganisatie van het controlesysteem steunt op twee teksten:

- een amendementsprotocol;
- het bijgaand protocol voor collectieve klachten.

De belangrijkheid van het nieuwe protocol voor de dynamisering van het controlesysteem ligt hierin dat het het mogelijk maakt het Handvest te interpreteren op grond van andere informatie dan de officiële informatie die uit de regerings- en andere officiële rapporten komen.

#### **De voorbereidende werkzaamheden en de rol van België**

De Belgische delegatie in het «Relance Comité» heeft positief bijgedragen tot de werkzaamheden ter voorbereiding van het Protocol. Zij meende dat dit kon zorgen voor meer belangstelling voor het Europees Sociaal Handvest, een compleet instrument om na te gaan hoever het met het sociale Europa in een twintigtal landen staat.

Die nieuwe procedure berust op de klachten- en bezwarenprocedures die bij de IAO gelden. Gelet op die ervaring moet niet worden gevreesd voor een ongepast gebruik van de nieuwe procedure, want zij veronderstelt zeer goede dossiers bij de organisaties die ze zullen inschakelen. Het gaat om een contradictoire procedure, wat betekent dat de bij de zaak betrokken regering de mogelijkheid zal hebben om zich op verschillende wijzen te verdedigen.

Bovendien zal het comité van deskundigen vooraf de ontvankelijkheid van de klacht moeten onderzoeken.

De originaliteit van de procedure bestaat er vooral in dat zij toegankelijk is voor de overige niet-gouvernementele organisaties, in het bijzonder dan voor degene die reeds een statuut van erkenning bij de Raad van Europa genieten. Aangezien in het Protocol een hele waaier van materies aan de orde komt, kan er redelijkerwijze van uitgegaan worden dat niet alleen de organisaties van de sociale partners bevoegd zijn om op te treden.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden werden de Belgische organisaties van de sociale partners officieus geraadpleegd. De Nationale Arbeidsraad heeft een gunstig advies uitgebracht voor dat protocol, dat volgens hem een

Le Protocole est un des résultats de la «relance» de la Charte sociale européenne (1990-1994). Cet exercice politique a eu pour but d'apporter une nouvelle impulsion à la Charte sociale, en actualisant et en complétant ses dispositions normatives, d'une part, et en réorganisant en partie son système de contrôle, d'autre part. Les propositions normatives figurent dans la Charte sociale européenne révisée et signée à Strasbourg le 3 mai 1996 et qui sera soumise prochainement au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.

La réorganisation du système de contrôle s'appuie sur deux textes:

- un protocole d'amendement;
- le protocole de réclamation collectives ci-joint.

L'intérêt du nouveau protocole pour la dynamisation du système de contrôle est qu'il permet d'interpréter la Charte sur d'autres bases d'informations que les informations officielles découlant des rapports gouvernementaux et d'autres rapports officiels.

#### **Les travaux préparatoires et le rôle de la Belgique**

La délégation belge au sein du «Comité de relance» a contribué positivement aux travaux préparatoires de ce Protocole. Elle a estimé qu'il était susceptible d'augmenter l'intérêt pour la Charte sociale européenne qui est un instrument complet d'évaluation de l'état de l'Europe sociale dans une vingtaine de pays.

Cette nouvelle procédure s'inspire des procédures de plainte et de réclamation en vigueur à l'OIT. Compte tenu de cette expérience, il n'y a pas lieu de craindre un usage intempestif de la nouvelle procédure, car elle suppose de très bons dossiers dans le chef des organisations qui y recourront. Il s'agit d'une procédure contradictoire, ce qui signifie que le gouvernement mis en cause aura la possibilité de se défendre de différentes façons.

En outre, le comité d'experts devra considérer préalablement la recevabilité de la réclamation.

L'originalité principale de la procédure est son accès aux autres organisations non-gouvernementales, spécialement celles qui disposent déjà d'un statut de reconnaissance au Conseil de l'Europe. Etant donné que le Protocole couvre un large éventail de matières, il est raisonnable de considérer que les organisations des partenaires sociaux ne sont pas seules compétentes pour intervenir.

Au cours des travaux préparatoires, les organisations belges des partenaires sociaux avaient été officieusement consultées. Le Conseil national du travail a rendu un avis favorable à ce protocole, qu'il considère comme un inté-

interessant middel is om de sociale partners beter aan de werkzaamheden van de Raad van Europa te doen deelnemen.

### **Inhoud van het aanvullend Protocol**

Het Protocol bepaalt in de artikelen 1 tot 3 wie een collectieve klacht kan indienen en onder welke vorm dit moet gebeuren.

De collectieve klacht wordt in het kader van een contradictoire procedure onderzocht door het Comité van deskundigen voor het Handvest (artikelen 4 tot 6), dat een rapport voor het Comité van Ministers zal opstellen (artikel 7). Dit zal op basis van de conclusies van de deskundigen bij stemming een resolutie aannemen met een meerderheid van degenen die hun stem uitbrengen (artikel 8). Stelt het Comité van onafhankelijke deskundigen vast dat het Handvest op onvoldoende wijze wordt toegepast, dan neemt het Comité van Ministers, met een meerderheid van twee derde van degenen die hun stem uitbrengen, een Aanbeveling voor de in de zaak betrokken Overeenkomstsluitende Partij aan. Deze laatste moet preciseren welke maatregelen zij heeft genomen om gevolg te geven aan de aanbeveling van het Comité van Ministers (artikel 9).

De artikelen 12 tot en met 15 regelen tot slot de ondertekenings-, ratificatie- en opzeggingsmodaliteiten.

### **De betrokkenheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

De Gewesten zijn slechts marginaal betrokken bij het Europees Sociaal Handvest (1). Het Handvest bepaalt dat de Overeenkomstsluitende Partijen er zich toe verbinden:

- kosteloze arbeidsbemiddelingsdiensten in te stellen of in stand te houden voor alle werknemers (art. 1, § 3);
- gezinshuisvesting te verschaffen teneinde de voorwaarden te scheppen voor de volledige ontplooiing van het gezin als fundamentele maatschappelijke eenheid (art. 16);
- bestaande formaliteiten te vereenvoudigen en (...) kosten welke buitenlandse werknemers (...) moeten betalen, te verminderen of af te schaffen (art. 18, § 2) en de regeling in het algemeen op soepeler wijze toe te passen (art. 18, § 3);
- voor buitenlandse werknemers te voorzien in een behandeling die niet minder gunstig is dan die voor eigen onderdanen inzake huisvesting (art. 19, § 4, c).

Betrokken bevoegdheidsdomeinen voor de gewesten zijn dus het huisvestingsbeleid (art. 6, § 1, IV van de Bijzondere Wet van 08.08.1980) en het tewerkstellingsbe-

ressant moyen de mieux faire participer les partenaires sociaux aux travaux du Conseil de l'Europe.

### **Contenu du Protocole additionnel**

Dans les articles 1 à 3, le Protocole stipule qui est habilité à introduire une réclamation collective et sous quelle forme ceci doit se faire.

La réclamation collective est examinée dans le cadre d'une procédure contradictoire par le Comité d'experts de la Charte (articles 4 à 6), qui établira un rapport pour le Comité des Ministres (article 7). Celui-ci adoptera par vote une résolution sur la base des conclusions d'experts et ce à la majorité de ceux qui expriment leur vote (l'article 8). Au cas où le Comité d'experts indépendants constate que la Charte est appliquée de manière insuffisante, le Comité des Ministres adopte alors, à la majorité des deux tiers de ceux qui expriment leur vote, une Recommandation pour la Partie contractante intéressée dans l'affaire. Cette dernière doit alors préciser les mesures qu'elle a prise pour donner suite à la recommandation du Comité des Ministres (article 9).

Enfin, les articles 12 à 15 inclus règlent les modalités de signature, de ratification et de révocation.

### **L'implication de la Région de Bruxelles-Capitale**

L'implication des Régions dans la Charte sociale européenne n'est que marginale (1). La Charte dispose que les Parties contractantes s'engagent:

- à organiser ou à maintenir des services gratuits de placement pour tous les travailleurs (art. 1er, § 3);
- à procurer des logements aux familles afin de créer les conditions tendant à promouvoir le plein épanouissement de la famille en tant qu'unité fondamentale de la société (art. 16);
- à simplifier les formulaires existants et (...) à réduire ou à supprimer (art. 18, § 2) les frais à payer par les travailleurs étrangers (...) et à appliquer en général la réglementation de manière plus souple (art. 18, § 3);
- en ce qui concerne les travailleurs étrangers, de prévoir un traitement qui n'est pas moins favorable que celui prévu pour les propres ressortissants en matière de logement (art. 19, § 4, c).

Les domaines de compétence en question pour les Régions sont donc la politique du logement (art. 6, § 1er, IV de la Loi spéciale du 08.08.1980) et la politique de

(1) B.S. 28 december 1990.

(1) M.B. 28 décembre 1990.

leid (art. 6, § 1, IX, 1e en 3e van de Bijzondere Wet van 08.08.1980).

Het Voorliggend Aanvullend Protocol bevat op zich géén elementen die tot de bevoegdheid van de gewesten behoren. Toch maakt de institutionele samenhang tussen de bepalingen van het Protocol en de aan de gebonden Staten, deelentiteiten inbegrepen, opgelegde verplichtingen de instemming met dit Protocol door de gewest- en gemeenschapsraden noodzakelijk.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

De Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Externe Betrekkingen,

Jos CHABERT

l'emploi (art. 6, § 1<sup>er</sup>, IX, 1<sup>er</sup> et 3<sup>e</sup> de la Loi spéciale du 08.08.1980).

Le présent Protocole additionnel ne comporte en soi aucun élément relevant de la compétence des Régions. Cependant, le lien institutionnel entre les dispositions du Protocole et les obligations imposées aux Etats engagés, y compris les entités fédérées, nécessite l'assentiment des Conseils de Région et de Communauté à ce Protocole.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE

Le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget, de l'Energie et des Relations extérieures,

Jos CHABERT

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE  
ONDERWORPEN AAN HET ADVIES  
VAN DE RAAD VAN STATE**

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE**

**houdende instemming met  
het Aanvullend Protocol  
bij het Europees Sociaal Handvest  
ter invoering van een systeem  
voor collectieve klachten,  
opgemaakt te Straatsburg  
op 9 november 1995.**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op de voordracht van het Lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

**BESLUIT :**

De Minister van Economie, Financiën, Begroting, Énergie en Externe Betrekkingen wordt gelast, in naam van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bij de Brusselse Hoofdstedelijke Raad het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst volgt:

*Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

*Artikel 2*

Het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest ter invoering van een systeem voor collectieve klachten, opgemaakt te Straatsburg op 9 november 1995, zal, wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

De Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Externe Betrekkingen,

Jos CHABERT

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE  
SOUMIS A L'AVIS  
DU CONSEIL D'ETAT**

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE**

**portant assentiment au  
Protocole additionnel  
à la Charte sociale européenne  
prévoyant un système  
de réclamations collectives,  
fait à Strasbourg  
le 9 novembre 1995.**

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Membre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, compétent pour les Relations extérieures,

Après délibération,

**ARRETE :**

Le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget, de l'Energie et des Relations extérieures est chargé de présenter, au nom du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

*Article 1er*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

*Article 2*

La Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995, sortira, en ce qui concerne la Région de Bruxelles-Capitale, son plein et entier effet.

Bruxelles, le

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE

Le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget de l'Energie et des Relations extérieures,

Jos CHABERT

### Advies van de Raad van State

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 29 mei 1997 door de Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Externe Betrekkingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van ordonnantie « houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest ter invoering van een systeem voor collectieve klachten, opgemaakt te Straatsburg op 9 november 1955 », heeft op 3 juli 1997 het volgende advies gegeven:

In het voordrachtformulier dient de minister die het ontwerp voorstelt met zijn juiste titel te worden aangehaald, zoals dat het geval is in het indieningsbesluit en bij de ondertekening.

De kamer was samengesteld uit

De heren	J. DE BRABANDERE,	kamervoorzitter,
	M. VAN DAMME, D. ALBRECHT,	staatsraden,
	E. WYMEERSCH, Y. MERCHIERS,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier,

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer J. DE BRABANDERE.

Het verslag werd uitgebracht door de heer W. VAN VAERENBERGH, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer E. VANHERCK, referendaris.

<i>De Griffier,</i>	<i>De Voorzitter,</i>
A. BECKERS	J. DE BRABANDERE

### Avis du Conseil d'Etat

Le Conseil d'Etat, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget, de l'Energie et des Relations extérieures de la Région de Bruxelles-Capitale, le 29 mai 1997, d'une demande d'avis sur un avant-projet d'ordonnance « portant assentiment au Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives, fait à Strasbourg le 9 novembre 1955 », a donné le 3 juillet 1997 l'avis suivant:

Le proposant devrait mentionner le titre exact du ministre qui présente le projet, comme c'est le cas dans l'arrêté de présentation et la signature.

La chambre était composée de

Messieurs	J. DE BRABANDERE,	président de chambre,
	M. VAN DAMME, D. ALBRECHT,	conseillers d'Etat,
	E. WYMEERSCH, Y. MERCHIERS,	assesseurs de la section de législation,
Madame	A. BECKERS,	greffier,

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J. DE BRABANDERE.

Le rapport a été présenté par M. W. VAN VAERENBERGH, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. E. VANHERCK, référendaire.

<i>Le Griffier,</i>	<i>Le Président,</i>
A. BECKERS	J. DE BRABANDERE

**ONTWERP VAN ORDONNANTIE**

**houdende instemming met  
het Aanvullend Protocol  
bij het Europees Sociaal Handvest  
ter invoering van een systeem  
voor collectieve klachten,  
opgemaakt te Straatsburg  
op 9 november 1995.**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op de voordracht van het Lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

**BESLUIT :**

De Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Externe Betrekkingen wordt gelast, in naam van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bij de Brusselse Hoofdstedelijke Raad het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst volgt :

*Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

*Artikel 2*

Het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest ter invoering van een systeem voor collectieve klachten, opgemaakt te Straatsburg op 9 november 1995, zal,

**PROJET D'ORDONNANCE**

**portant assentiment au  
Protocole additionnel  
à la Charte sociale européenne  
prévoyant un système  
de réclamations collectives,  
fait à Strasbourg  
le 9 novembre 1995.**

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Membre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, compétent pour les Relations extérieures,

Après délibération,

**ARRETE :**

Le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget, de l'Energie et des Relations extérieures est chargé de présenter, au nom du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

*Article 1<sup>er</sup>*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

*Article 2*

Le Protocole additionnel à la Charte sociale européenne prévoyant un système de réclamations collectives, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995, sortira, en ce qui concerne

wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, volkomen uitwerking hebben. (\*)

Brussel, 17 juli 1997.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

De Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Externe Betrekkingen,

Jos CHABERT

la Région de Bruxelles-Capitale, son plein et entier effet. (\*)

Bruxelles, le 17 juillet 1997.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE

Le Ministre de l'Economie, des Finances, du Budget, de l'Energie et des Relations extérieures,

Jos CHABERT

(\*) De volledige tekst van de Overeenkomst kan op de griffie van de Raad geraadpleegd worden.

(\*) Le texte intégral de l'Accord peut être consulté au greffe du Conseil.